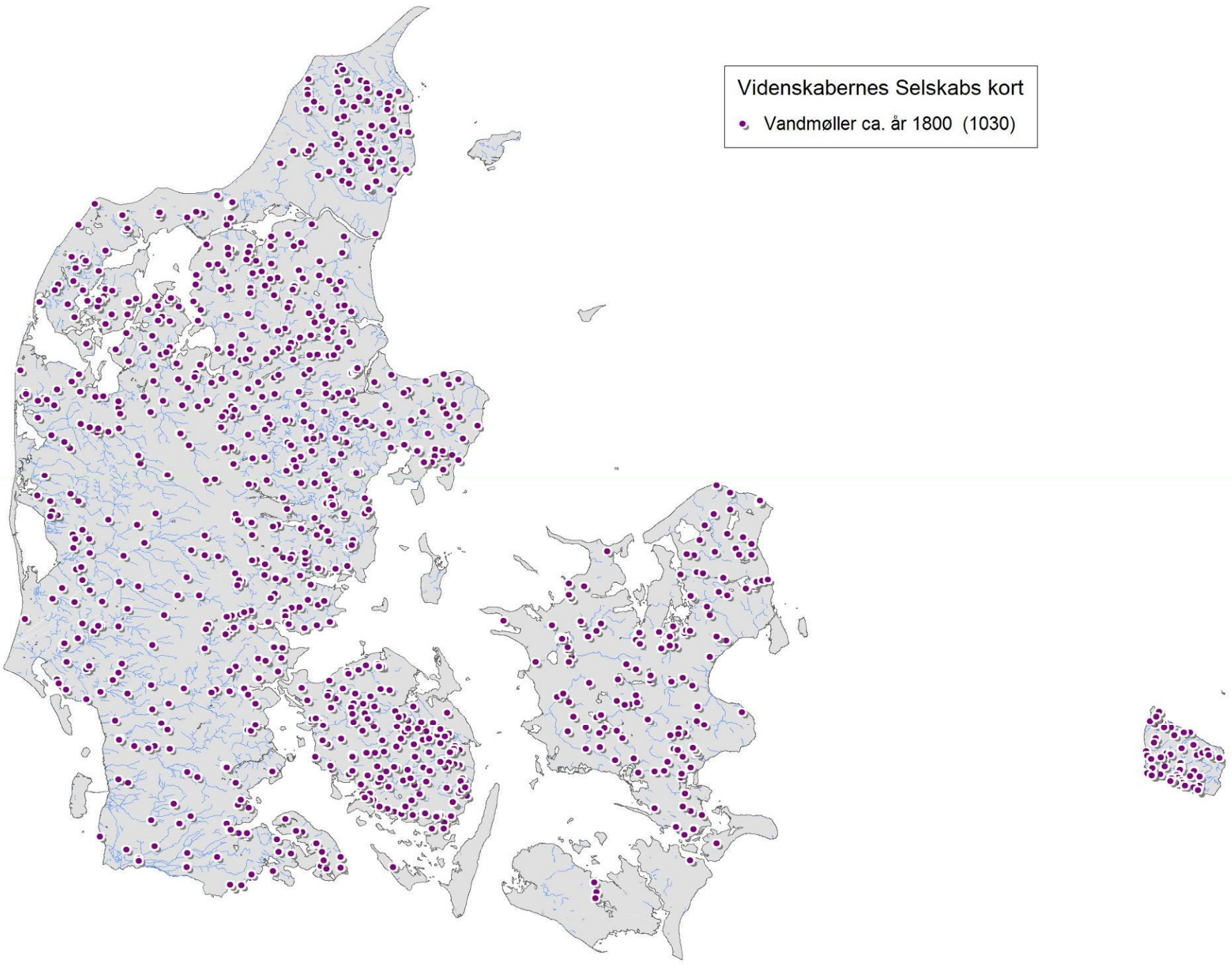

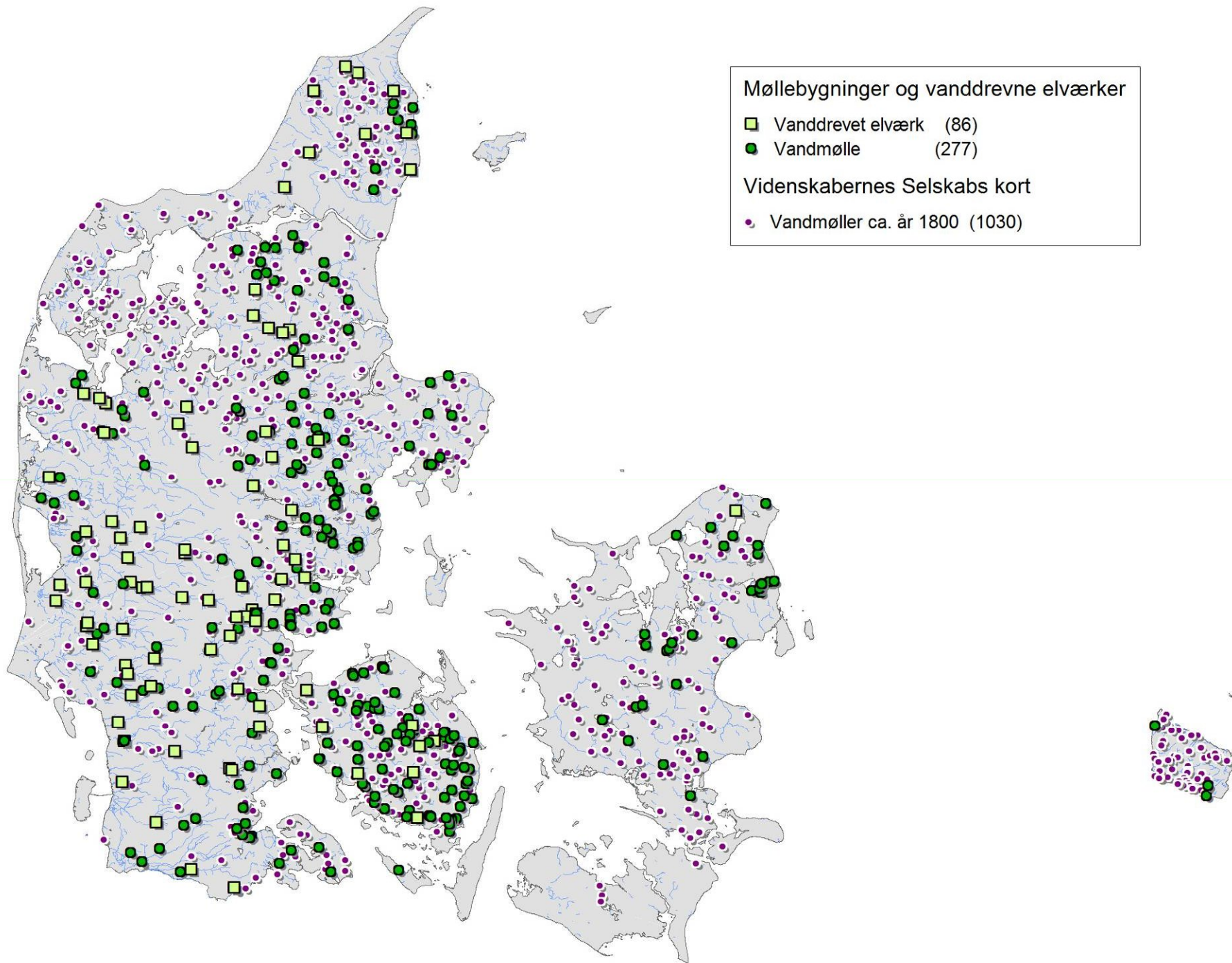

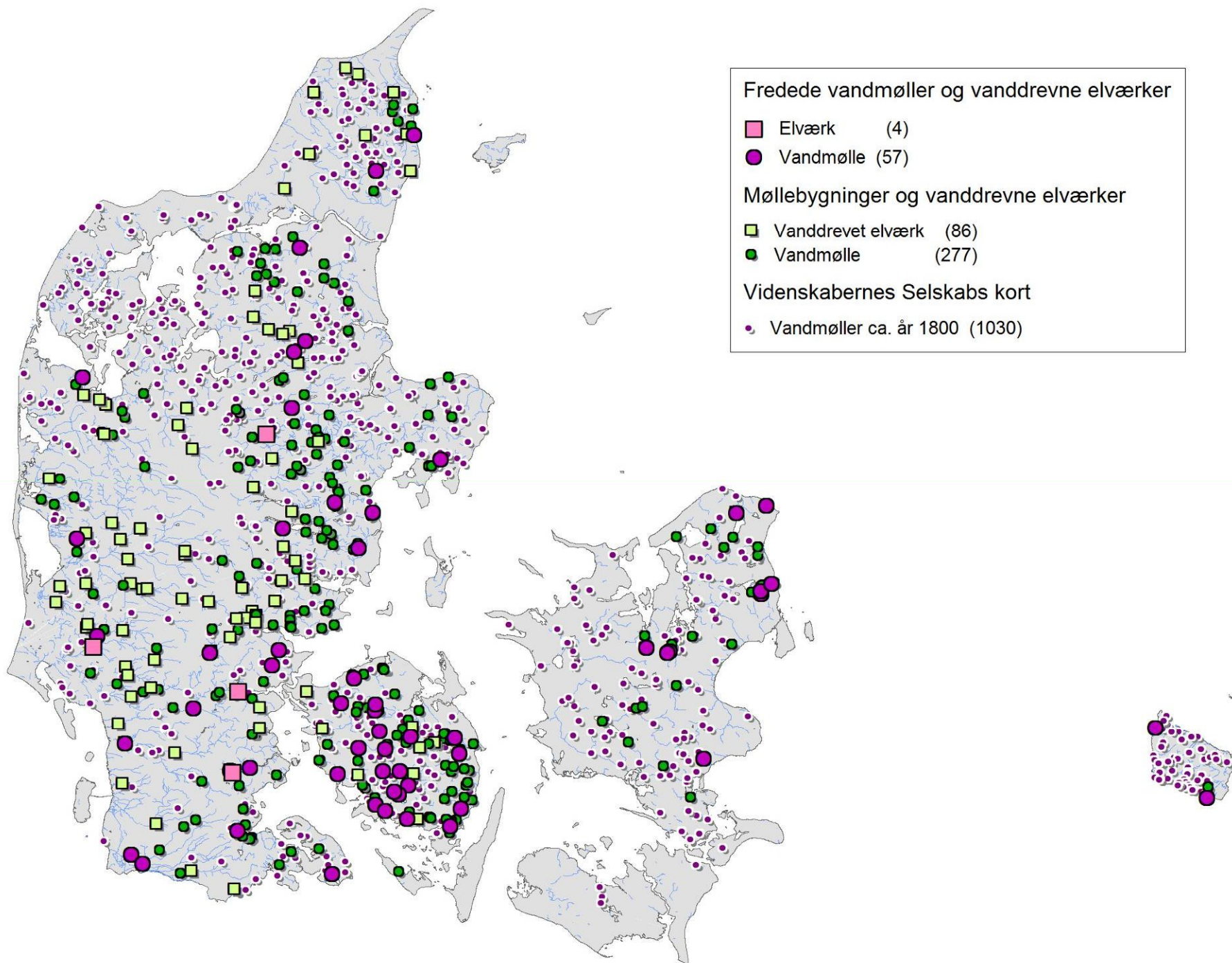
Kulturhistoriske bevaringsværdier og vandplaner

Morten Stenak
Konsulent, Ph.D., Kulturstyrelsen

Videnskabernes Selskabs kort
• Vandmøller ca. år 1800 (1030)

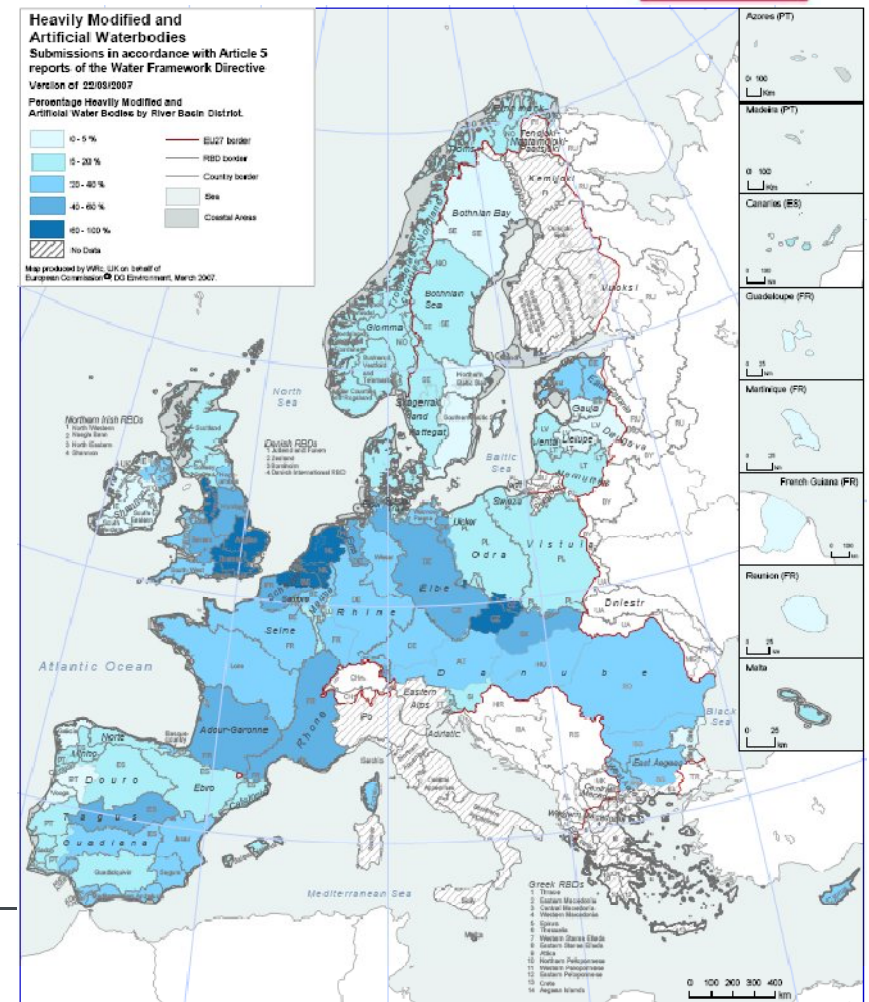

Baggrund

- EUs vandrammedirektiv
- Miljømålsloven
- Statslige vandplaner
- Kommunale handleplaner
- Konkret vandindsats

- Tre planperioder
 - 2009-2015
 - 2015-2021
 - 2021-2027

Hvad er udfordringerne?

- 95 % af vandløbene har høj målsætning (god økologisk tilstand)
 - Fysisk-kemisk
 - Biologisk
 - Hydro-morfologisk
- Fjernelse af spærringer
- Funktionstømning af værdifulde vandkraftmiljøer – vandet bliver taget

Hvad har Kulturstyrelsen gjort?

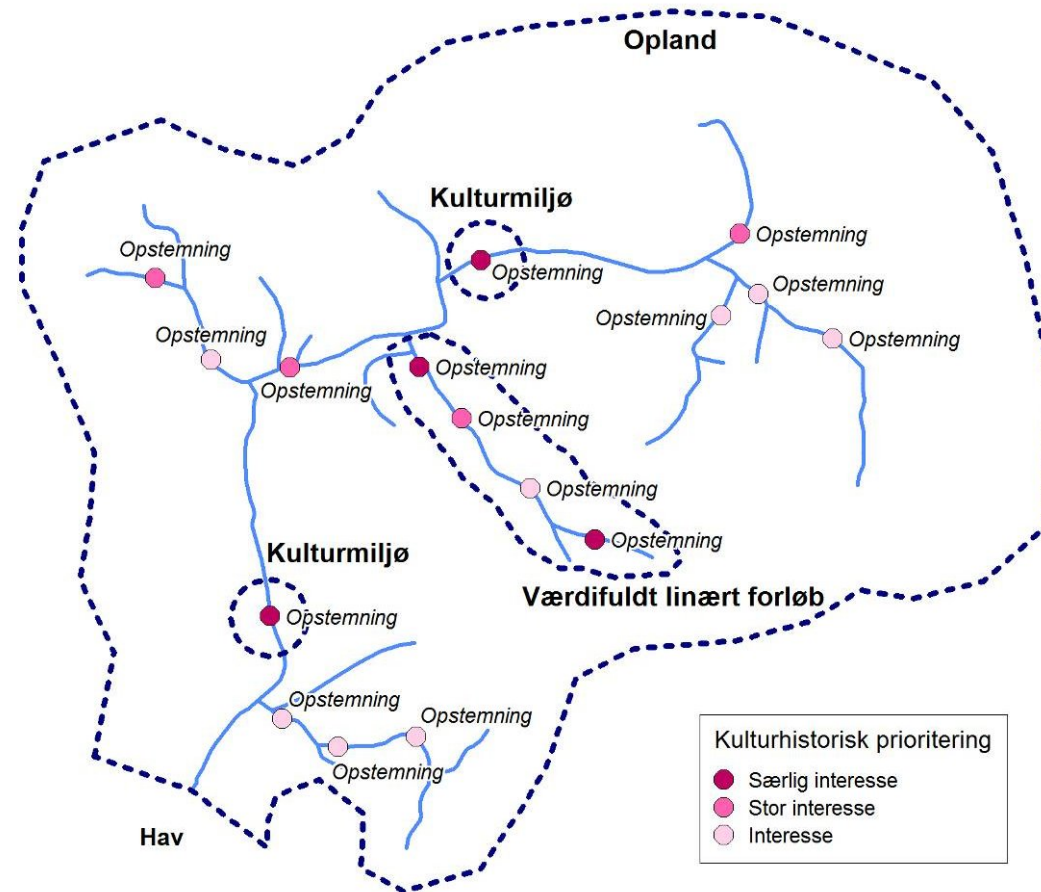
- Udvidet fredningsomfanget ved 12 udvalgte vandmøller
- Dialog med Naturstyrelsen om kulturhistoriske hensyn i vandplanerne
- Udgivet eksempelsamling om vandkraftens kulturarv

Handleplanerne

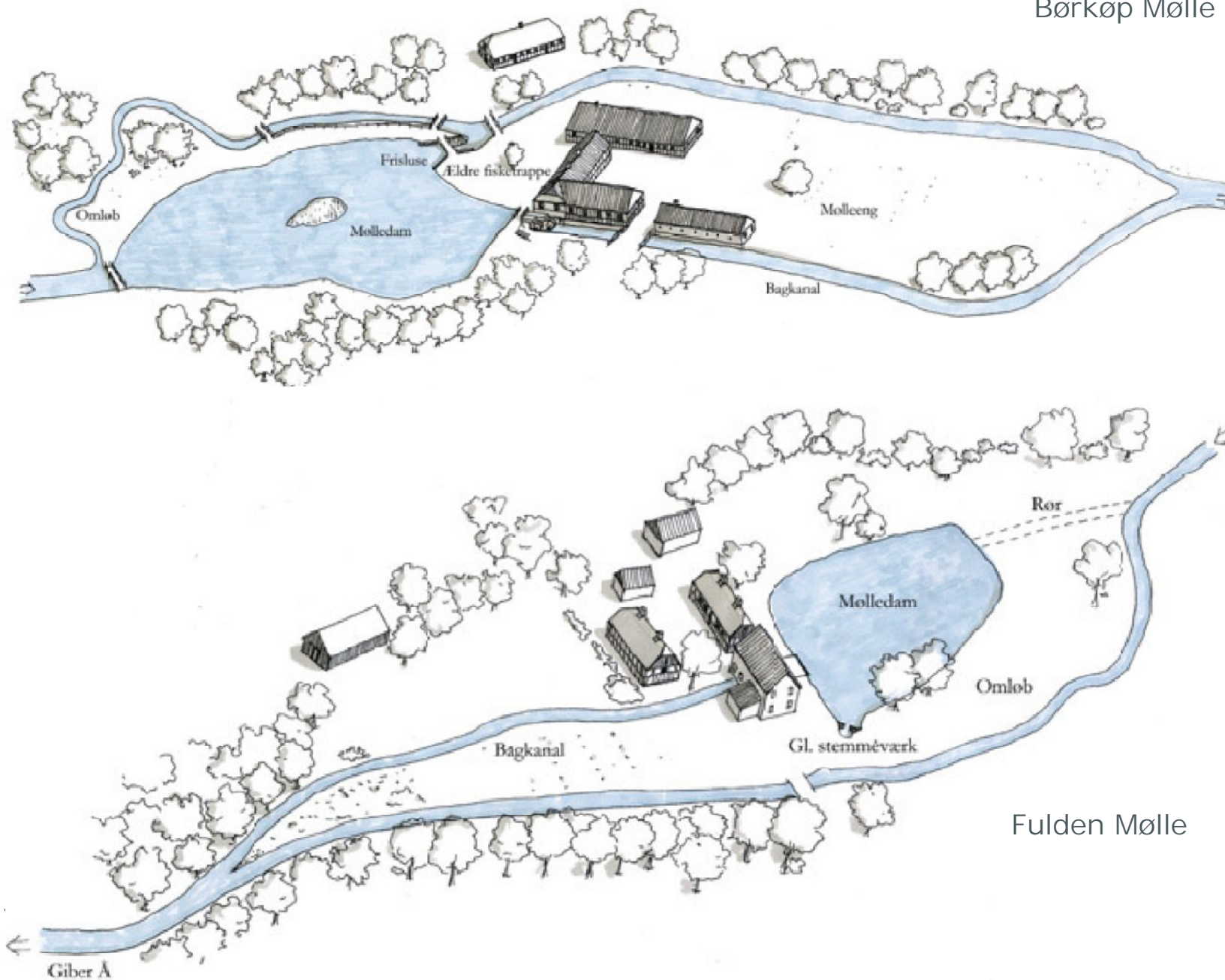
Bæredygtigt og langsigtet

- Kortlægning af vandløbshistorien
- Samarbejde med museerne
- Prioritering af indsatsen
- Helhedsorienteret landskabsforvaltning
- Formidling og friluftsliv
- Borgerinddragelse
- Pleje af vandløb og omgivelser

Demonstration og symbolsk bevaring

1811-52
Børkøp Mølle

Gode råd

- Den landskabelige sammenhæng
- Vandtilførsel
- Bygningsskader
- Lyden af vand
- Damme
- Spor og elementer

Når jeg tænker på vandmøllen, tænker jeg på vand. Bækken, dammen, kildevældene, slusen. Forskellige lyde af vand på samme tid. Boblende, bølgende, drivende, dryppende, faldende, flydende, fossende, glidende, hvirvlende, klirrende, klukkende, løbende, pibende, plaskende, rindende, rislende, sivende, stigende, stillestående, strømmende, tænker: vand. Tanken om vand er vand på min mølle, som man siger. Der var jeg lykkelig igen igen. ”

Fra "jævnet med jorden" af Mette Moestrup, 2009, s. 13

Herregårde og voldgrave

Fredning

- Voldsted mv.
(fortidsminde)
- Gårdkompleks
(bygning)

Voldgrav

- Vandstand
(pælefundering)
- Vandudskiftning
(eutrofiering)

Dambrug

- Modeldambrug og recirkulation
- Genbrug af damme til vandrensning
- Bevaring af damme, fødekanal og (rester af) stemmeværk
- Dambrugshistoriens betydning

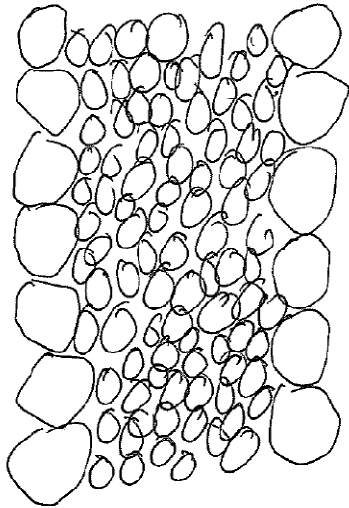
Engvanding

- Stuvning og overrisling
- Genbrug af system til vandrensning
- Bevaring af fødekanal, vandingsbede og (rester af) stemmeværk
- Engvandingshistoriens betydning

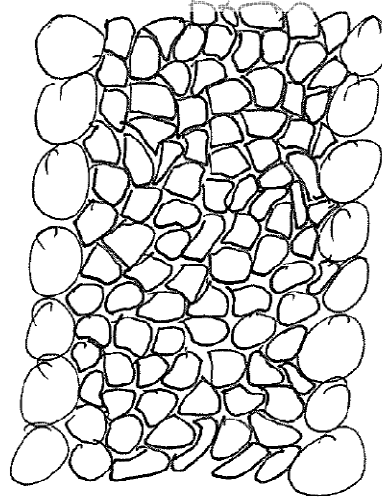

Vadesteder og stenkister

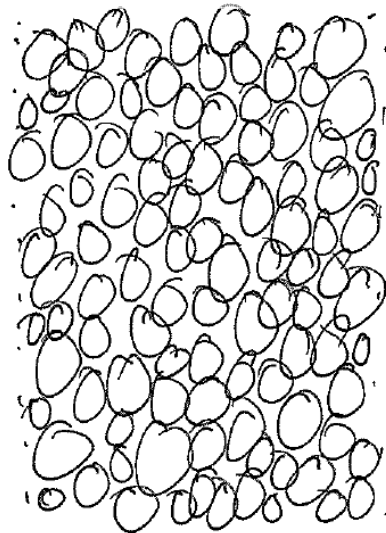
Kantsten med marksten

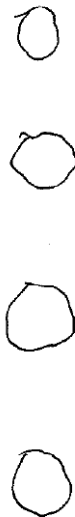
Kantsten med tilpassede marksten

Marksten uden kantsten

Trædestensrække

Udvidelsens elementer

- (Møllebygning)
- Inventar
- Møllehjul
- Malekarm
- Sliske
- Møllesluse
- Frisluse
- Stemmeværk/stigbord
- Dæmning
- Bro(fæste)
- Mølledam
- Bagkanal
- Stensætning
- Fisketrappe
- Andet

